

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखा: यस पाठ्यक्रमको योजनालाई निम्नानुसार दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ:-

प्रथम चरण:-	लिखित परीक्षा (Written Examination)	पूर्णाङ्क:- ३००
द्वितीय चरण:-	(क) कम्प्युटर प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण (Computer Technology Practical Skill Test)	पूर्णाङ्क:- १०
	(ख) सामूहिक परीक्षण (Group Test)	पूर्णाङ्क:- २०
	(ग) अन्तर्वार्ता (Interview)	पूर्णाङ्क:- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या X अङ्कभार	समय	
प्रथम	General Subject	General Awareness, Ability and Language Competence Test (सामान्य सचेतना, बौद्धिक तथा भाषा सीप परीक्षण)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	१०० प्रश्न X १ अङ्क = १०० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय		शासन प्रणाली र समसामयिक विषय (Governance System and Contemporary Issues)	१००	४०			४ प्रश्न X ५ अङ्क = २० अङ्क ८ प्रश्न X १० अङ्क = ८० अङ्क	३ घण्टा
तृतीय	लैङ्गिकता र विकास (Gender and Development)		१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर र लामो उत्तर (Short and Long Answers)	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २० अङ्क ८ प्रश्न X १० अङ्क = ८० अङ्क	३ घण्टा

द्वितीय चरण: कम्प्युटर सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता

(Computer Skill Test, Group Test, Interview)

पूर्णाङ्क:- ६०

पत्र/विषय	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
कम्प्युटर प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण (Computer Technology Practical Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	२० मिनेट
सामूहिक परीक्षण (Group Test)	२०	समूहमा व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual Presentation in Group)	३० मिनेट
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	बोर्ड अन्तर्वार्ता (Board Interview)	-

दृष्टव्यः

- यो पाठ्यक्रम योजनालाई प्रथम र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएका छन् ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्न र उत्तरको भाषा माध्यम नेपाली वा अङ्ग्रेजी अथवा नेपाली र अङ्ग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

३. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको सही उत्तर दिएमा प्रत्येक सही उत्तर बापत १ अङ्क प्रदान गरिनेछ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
४. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै पनि प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator), स्मार्ट वाच (Smart watch) र विद्युतीय उपकरणहरू (Electronic devices) परीक्षा हलमा लैजान र परीक्षामा प्रयोग गर्न पाइने छैन।
५. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अङ्कको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ।
६. द्वितीय पत्र र तृतीय पत्रको प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ।
७. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसङ्ख्या, अङ्क र अङ्कभार विषयका पाठ्यक्रममा दिइए अनुसार हुनेछ।
८. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र र विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
९. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको सूचना प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
१०. प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा प्राप्त गरेको अङ्क र द्वितीय चरणको सूचना प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्तामा प्राप्त गरेको अङ्कको कुल योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ।
११. पाठ्यक्रम लागू मिति: २०८०/०९/१६

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

प्रथम पत्र (Paper I): General Subject
General Awareness, Ability and Language Competence Test
(सामान्य सचेतना, बौद्धिक तथा भाषा सीप परीक्षण) 100 Marks

A. General Awareness and Contemporary Issues (सामान्य सचेतना र समसामयिक विषयहरू)

(७० प्रश्न × १ अङ्क = ७० अङ्क)

एकाइ नं. ३ को अर्थ व्यवस्था, एकाइ नं. १७ को राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्त्वका मुख्य घटनाहरू र एकाइ नं. १८ को समसामयिक गतिविधिहरूका प्रत्येक एकाइबाट ८/८ प्रश्नहरू र बाँकी प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा दुई प्रश्न गरी जम्मा ७० प्रश्नहरू सोधिनेछ। प्रत्येक प्रश्नको अङ्कभार एक हुनेछ।

१. भूगोल:

- १.१ विश्वको भूगोल: महादेशहरू, प्रमुख नदी तथा महासागरहरू, हावापानी र जलवायु, सभ्यता, भूपरिवेष्टित मुलुकहरू, जनसङ्ख्या र आकारमा विश्वका १० ठूला तथा साना मुलुकहरू।
१.२ नेपालको भूगोल : हिमाल, पहाड र तराई; नदिनाला; वन जङ्गल; राष्ट्रिय निकुञ्ज र आरक्षणहरू, बसोबास र बसाइ सराइ; सहरीकरण, सीमाना।

२. इतिहास :

- २.१ विश्व इतिहास: पहिलो र दोश्रो विश्व युद्ध, स्पेनिस फ्लु (१९१८-१९२०), भारतको स्वतन्त्र सङ्ग्राम, भारत र पाकिस्तान बीचको सम्बन्ध, स्वतन्त्र राष्ट्रको रूपमा बङ्गलादेश, स्वतन्त्र राज्य सिक्किमको भारतमा विलय, श्रीलङ्काको सिभिल वार (१९९८ देखि २००८), सोभियत सङ्घको विघटन, सन् २००१ सेप्टेम्बर ११ मा अमेरिकामा भएको हमलाबाट सुरु भएको अन्तर्राष्ट्रिय आतङ्कवाद, चीनको सांस्कृतिक क्रान्ति र आर्थिक विकास।
२.२ नेपालको इतिहास: बाइसे चौबिसे राज्यहरू, नेपालको एकीकरण, सुगौली सन्धि, जहानियाँ शासन, नेपाल भारत मैत्री सन्धि, प्रजातन्त्रको स्थापना, जनमत सङ्ग्रह, बहुदलीय व्यवस्था, सशस्त्र द्वन्द्व र असर, विस्तृत शान्ति सम्झौता, गणतन्त्रको स्थापना, संविधान सभा र सरकारको गठन।

३. अर्थ व्यवस्था:

- ३.१ विश्व अर्थ व्यवस्था: महान मन्दी (१९२९ देखि १९३९), बजार अर्थ व्यवस्था, समाजवादी अर्थ व्यवस्था, सन् २००७/०८ को वित्तीय सङ्कट, भूमण्डलीकरण (ग्लोबलाइजेसन) र विकास, निजीकरण, सहकारी अर्थ व्यवस्थाको विश्व अभ्यास।
३.२ नेपालको अर्थ व्यवस्था: श्रोत तथा पूर्वाधारहरू, योजनाबद्ध विकास, चालू पञ्चवर्षीय योजना (सङ्घ र बागमती प्रदेश)को प्राथमिकता र उद्देश्य, वैदेशिक व्यापार र लगानी।
३.३ आर्थिक विकासमा सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्रका भूमिका, देशको गरिबी र प्रादेशिक अवस्था, वित्त तथा मौद्रिक नीति, वैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरू।
३.४ आर्थिक विकासका प्रमुख पक्षहरू: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, वैदेशिक रोजगार, व्यापार, बजार र श्रम उदारीकरण र समग्र आर्थिक अवस्था।

४. नेपालको शिक्षा र रोजगारी: साक्षरता, विद्यालय शिक्षा, उच्च शिक्षा, प्राविधिक जनशक्ति, रोजगारीको अवस्था, वैदेशिक रोजगारी, विप्रेषण आय र अर्थतन्त्रसँगको सम्बन्ध, रोजगार वृद्धिका कार्यक्रमहरू।

५. स्वास्थ्य: नेपालको प्रमुख स्वास्थ्य सूचकहरू, घातक सरुवा रोगहरू, नसर्ने घातक रोगहरू, एचआइभी एड्स, महामारी कोभिड-१९ सम्बन्धी विविध जानकारी।

६. विपद् र वातावरण: भोकमरी, कुपोषण, भूकम्प, साइक्लोन, ज्वालामुखी, ट्रोनाडो, बाढी पैहो, सडक दुर्घटना, मौसम परिवर्तन, कार्वन व्यापार, सहश्राव्दी विकास लक्ष्य तथा दिगो विकासका लक्ष्यहरू।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

७. शासकीय प्रणाली: नेपालको संविधानहरू, सङ्घीयता, राजनैतिक दलहरू, निर्वाचन पद्धति, विभिन्न तहका शासकीय संरचना (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) र एकल तथा साझा अधिकार क्षेत्रहरू, विभिन्न तहका शासकीय संरचनाहरू बीच आपसी समन्वय र सहकार्यका क्षेत्रहरू, श्रोतको बाँडफाँड।
८. नेपालका सांस्कृतिक सम्पदा, पर्यटकीय स्थल तथा प्रमुख पर्यटकीय गतिविधिहरू, पर्यटन उद्योग व्यवसायको अवस्था, पर्यटन पूर्वाधार एवं प्राकृतिक सम्पदाहरू।
९. विज्ञान: सौर्यमण्डल, ग्रह र नक्षत्रहरू, मेजरमेण्ट, मानव जीवनमा प्रभाव पार्ने प्रमुख अन्वेषण र आविष्कारहरू, प्रसिद्ध वैज्ञानिक तथा उनीहरूको योगदान।
१०. कम्प्युटर र इन्टरनेट प्रविधि: world wide webको स्थापना र प्रयोग, कम्प्युटर प्रविधिको विकास र उपलब्धि, स्याटालाइट प्रविधिको विकास र प्रभाव, इन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालको उपयोग, कम्प्युटर उपयोगमा प्रयोग गरिने महत्त्वपूर्ण शब्दावलीहरू (Glossary).
११. राजनीति:
  - (क) विश्वमा प्रचलनमा रहेका राजनीतिक व्यवस्थाहरू: संवैधानिक राजतन्त्र, राजतन्त्र (Absolute Monarchy) बहुदलीय व्यवस्था, एकात्मक र सङ्घीय शासन व्यवस्था, कार्यकारी राष्ट्रपति, कार्यकारी प्रधानमन्त्री, साम्यवादी व्यवस्था, संसदीय व्यवस्था।
  - (ख) नेपाल र विश्वमा प्रचलनमा रहेको राजनीतिक प्रतिनिधित्व प्रणालीहरू।
  - (ग) विश्वका प्रमुख राजनीतिक नेता र उनका योगदानहरू: महात्मा गान्धी, नेल्सन मण्डेला, माओत्सेतुङ, लेनिन, मार्टिन लुथर किङ, लिक्वान यु, किम इल सुङ, पार्क चुङ ही।
  - (घ) नेपालका प्रमुख राजनीतिक व्यक्तित्वहरूको बारेमा सामान्य जानकारी।
१२. खेल, साहित्य, सङ्गीत, कला र पुरस्कार: ओलम्पिक खेल, फिफा विश्व कप, (FIFA World Cup), क्रिकेट विश्व कप (Cricket World Cup), दक्षिण एसियाली खेलकुद (साफ) सम्बन्धी जानकारी, नेपालका प्रमुख खेलाडीहरूका बारेमा जानकारी, साहित्य र पुरस्कार सम्बन्धी जानकारी।
१३. क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्गठन/निकायहरू:

सार्क, बिमस्टेक, संयुक्त राष्ट्र सङ्घ, विश्व बैङ्क, एसियाली विकास बैङ्क।
१४. सार्वजनिक व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू:
  - सङ्गठन, नेतृत्व, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, पदसोपान, अधिकार प्रत्यायोजन र निक्षेपण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, उत्प्रेरणा र मनोबल,
  - सार्वजनिक नीतिको परिचय, सार्वजनिक नीति तर्जुमा, नीति विश्लेषण, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन
१५. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अवधारणा, क्षेत्र, विशेषता र भूमिका, सार्वजनिक सेवा प्रवाहका आधारहरू
  - नेपालमा सार्वजनिक सेवा प्रवाहको सिद्धान्त तथा नागरिक बडापत्र
  - सुशासनको अवधारणा, विशेषताहरू, सुशासनका लागि भएका कानूनी र संरचनागत व्यवस्थाहरू, प्रमुख समस्या र कारणहरू।
  - क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक बडापत्र,
  - सूचना प्रविधिको उपयोग र विद्युतीय शासन,
  - सूचनाको हक र सूचना सम्प्रेषण सम्बन्धी व्यवस्थाहरू,
१६. नेपाल सरकारको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली
१७. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्त्वका मुख्य मुख्य घटनाहरू
१८. समसामयिक गतिविधिहरू
  - जैविक विविधता तथा संरक्षण

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

- जलवायु परिवर्तन र कार्बन व्यापार
- वनविनास
- वातावरण र विकास
- ऊर्जा सङ्कट तथा ऊर्जा संरक्षण
- प्रदूषण तथा फोहर—मैला व्यवस्थापन
- मानव अधिकार र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनका अवधारणा
- उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी
- लैङ्गिक न्याय र घरेलु हिंसा
- बौद्धिक सम्पत्तिका अधिकार सम्बन्धी कानूनहरू
- जनसङ्ख्या (बसोबास, बसाइसराइ, शहरीकरण, प्रौढावस्था, शरणार्थी, विस्थापित जनसङ्ख्या)

B. Ability Test

(8×1 Mark = 8 Marks)

1. Verbal Ability Test

Jumble words, Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix, Ranking Order Test, Direction and Distance Sense Test, Common Sense Test, Logical Reasoning, Assertion and Reason, Statement and Conclusions

2. Numerical Ability Test

Series, Analogy, Classification, Coding, Arithmetical reasoning/operation, Percentage, Ratio, Average, Profit & Loss, Time & Work, Data collection, interpretation & Data verification

3. Non-verbal/Abstract Ability

Figure Series, Figure Analogy, Figure Classification, Figure Matrix, Pattern Completion/Finding, Analytical Reasoning Test, Figure Formation and Analysis, Rule Detection, Water images, Mirror images, Cubes and Dice & Venn-diagram

C. नेपालको संविधान र सान्दर्भिक कानून तथा सम्बद्ध विविध विषय

१२ अङ्क

क) नेपालको संविधान

४×१ = ४ अङ्क

१. नेपालको संविधान

ख) सान्दर्भिक कानून तथा विविध विषय

८×१ = ८ अङ्क

२. भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

३. बागमती प्रदेशको कर्मचारीहरूको सेवा सर्त र सुविधासम्बन्धी

४. कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५

५. बागमती प्रदेश लोक सेवा आयोग ऐन, २०७६

६. मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ को भाग १ देखि भाग ४ सम्म

७. मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४

८. घरेलु हिंसा (कसूर र सजाय) ऐन, २०६६

९. छाउपडी प्रथा उन्मुलन निर्देशिका, २०६४

१०. महिला उपर हुने सबै प्रकारका भेदभाव निर्मूलनसम्बन्धी महासन्धि

११. बागमती प्रदेशको भौगोलिक, आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रको जानकारी

१२. बागमती प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकायहरू मन्त्रालय, विभाग र कार्यालयहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

D. नेपाली र अङ्ग्रेजी भाषाको योग्यता परीक्षण

प्रश्न १० x १ = १० अङ्क

१. नेपाली भाषा शुद्धा शुद्धिको योग्यता परीक्षण:

प्रश्न ५ x १ = ५ अङ्क

नेपाली भाषामा स्तरीय शुद्ध शब्द, वाक्यांश र वाक्य लेखनको लागि आवश्यक पर्ने ह्रस्व दीर्घ, ब र व, तथा श, ष, स लगायतका व्याकरणगत शुद्ध लेखनशैलीमा केन्द्रित शुद्ध शब्द, वाक्यांश र वाक्य लेखनसहितको नेपाली भाषाको शुद्धाशुद्धिको ज्ञान

(नेपाली भाषा शुद्धसँग लेख्ने सीप र लेखाइको योग्यता परीक्षण गरिने - नेपालको संविधानमा भएको व्यवस्थाबमोजिम नेपाली भाषा सरकारी काम काजको भाषा भएको हुँदा सरकारी सेवाका कर्मचारीले सरकारी काम काजमा लेखिने सरकारी कामकाजको नेपाली भाषाको लेखाइ विशेष गरी पत्राचार, निर्देशन, आदेश, टिप्पणी र आदेश, परिपत्र, प्रेस विज्ञप्ति, सूचना, विज्ञापन, राजपत्र, प्रतिवेदन, वार्षिक प्रतिवेदन, ऐन, नियमावली तथा कार्यविधि, बैठकको माइन्युट तथा निर्णय, प्रशंसा पत्र, निमन्त्रणा पत्र, करारनामा, सम्झौता, कबुलियतनामा, बयान, वेबसाइटको लेखाइ लगायत सबै प्रकारका नेपाली भाषाका लिखत कागजातहरू व्याकरण अनुरूप शुद्धसँग लेख्ने सीप र शुद्धा शुद्धि लेखाइको योग्यता परीक्षण गर्ने।)

2. English Language Competence Test:

5 Marks

English proficiency- 2 questions from Comprehension and 1 question each from Vocabulary and Syntactic ability)

2.1 Comprehension:

2 Question x 1=2 Marks

Questions will be asked on the passage given. The questions will try to accommodate the following areas: Fact finding, inferential, core theme, true/false identification, issues raised, and language based.

2.2 Vocabulary:

1 Question x 1 = 1 Mark

Questions will be asked to assess their grasp on the English language vocabulary. The questions will be of the following nature:

Meaning of the words (literal/figurative/contextual), single word for expressions, synonyms/antonyms, derivatives and homonyms/ homophones.

2.3 Syntactic ability:

2 Question x 1 = 2 Marks

Questions will be asked to assess the syntactic ability of the candidates. The questions will be based on the following categories:

Agreement, tense aspect, parallel structures, clauses, modifier, conditionals, phrasal expressions, shifts (tense, number, person), transformations, varieties, prepositions/conjunctions, and parts of speech.

Note: The above English Language Competence Test syllabus is devised for assessing the proficiency of the English language of candidates. With the view to assess the candidates' language competence, the syllabus aims:

- To test the understanding of their language through reading comprehension,
- To map the range of their vocabulary,
- To examine their syntactic ability.

The nature and standard of questions in English Language Competence Test will be such that an educated class XII level person will be able to answer them without any specialized study.

दृष्टव्य: प्रथम पत्र सामान्य सचेतनाको बहुवैकल्पिक प्रश्न पाठ्यक्रम एकाइहरूबाट यथासम्भव Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत गरी प्रश्नहरू सोधिनेछ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

द्वितीय पत्र:- शासन प्रणाली र समसामयिक विषय (Governance System and Contemporary Issues)

द्वितीय पत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाइमा विभाजन गरिएका छन्, ४ वटा खण्ड/एकाइको लागि ४ वटा उत्तरपुस्तिकाहरू दिइनेछ र परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्ड/एकाइका प्रश्नहरूका उत्तर सोही खण्ड/एकाइको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ ।

खण्ड (A) – २५ अङ्क

१. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

१.१ सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र सीमा

१.२ सार्वजनिक प्रशासन/व्यवस्थापनका नवीन अवधारणा

१.३ सङ्गठन र यसका प्रमुख पक्षहरू

१.३.१ सङ्गठनको परिचय, किसिम तथा स्वरूपहरू

१.३.२ सङ्गठनका आधारहरू

१.३.३ सङ्गठन का सिद्धान्त तथा अन्य केही प्रमुख पक्षहरू — आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणका सिमा, पदशोपान, संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत काय

१.४ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, पदसोपान, निर्णय प्रक्रिया, नेतृत्व, समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन र निक्षेपण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

१.५ प्रशासन/व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू

१.५.१ द्वन्द्व व्यवस्थापन— द्वन्द्वका अर्थ, श्रोतहरू/कारणहरू र प्रकृति

१.५.२ तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, सङ्कट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन

१.५.३ राष्ट्र निर्माण र सामाजिक परिवर्तनका संवाहकका रूपमा सार्वजनिक सेवाकर्मीहरूको भूमिका

१.६ कर्मचारीतन्त्र — अवधारणा, आधारभूत प्रकृति, प्रकार तथा सवल र दुर्बल पक्षहरू

१.७ कर्मचारी व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू: भर्ना, छनौट, नियुक्ति, पदस्थापन, बढुवा, तलब सुविधा, उत्प्रेरणा, वृत्ति विकास, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र अवकाश

१.८ सार्वजनिक नीति — निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन

१.९ नागरिकवाट सार्वजनिक कार्यहरूको मूल्याङ्कन: सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण र तैस्रो पक्ष मूल्याङ्कन

१.१० सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा कम्प्युटर, इन्टरनेट, सामाजिक सञ्जाल, सूचना—सञ्चार प्रविधिको प्रयोग,

खण्ड (B) – २५ अङ्क

२. राज्य व्यवस्था र कानून

२.१ राज्य व्यवस्थाका परिचय तथा संचालनका सिद्धान्त

२.२ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र वर्तमान संविधान

२.३ सङ्घीयता, विकेन्द्रीकरण, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण, गणतन्त्र र धर्म निरपेक्षता

२.४ केन्द्रीय र स्थानीय सरकार: संरचना र सङ्गठन

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

- २.५ सुशासनका अवधारणा र आधारभूत पक्षहरू तथा सुशासनका सन्दर्भमा सार्वजनिक प्रशासनको भूमिका
- २.६ नागरिक शिक्षा तथा यसका महत्त्व, नागरिक समाज लगायत नागरिकको दायित्व र कर्तव्य ।
- २.७ कानूनका अर्थ र महत्त्व तथा कानूनका स्रोतहरू
- २.८ कानूनी राज्यका अवधारणा र महत्त्व, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यता
- २.९ सामाजिक न्याय, समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, आरक्षण र सकारात्मक विभेद

खण्ड (C) – २५ अङ्क

३. आर्थिक पक्ष र समसामयिक विषयहरू

- ३.१ आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, वैदेशिक रोजगार, र जनशक्ति
- ३.२ आर्थिक विकासका सम्बाहकहरू: सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्र
- ३.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया
- ३.४ नेपालमा योजनाबद्ध विकासका प्रयासहरू
  - ३.४.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, नेपालमा दीर्घकालीन, मध्यकालिन तथा वार्षिक योजनाहरू
  - ३.४.२ चालू आवधिक योजना— उद्देश्य, प्राथमिकता, नीति, रणनीति, स्रोत साधनका परिचालन तथा बाडँफाँड र प्रगति
- ३.५ विकासका केही आयामहरू
  - ३.५.१ आर्थिक वृद्धि तथा आर्थिक विकास
  - ३.५.२ सामाजिक परिवर्तन तथा सामाजिक विकास
  - ३.५.३ विकासमा विध्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण, स्थानीय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन
  - ३.५.४ विकासमा जनसहभागिताका महत्त्व
- ३.६ ज्वलन्त विषयहरू: गरीबी, बेरोजगारी, जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, ऊर्जा सङ्कट र दिगो विकास

खण्ड (D) – २५ अङ्क

४. निजामती सेवा र विविध

- ४.१ निजामती सेवा र जनशक्ति व्यवस्थापन
  - ४.१.१ निजामती सेवाको अवधारणा
  - ४.१.२ नेपालका निजामती सेवाका गठन, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू, सेवा सुविधा, अनुशासन, आचरण, सजाय र वृत्ति विकास सम्बन्धी व्यवस्थाहरू
  - ४.१.३ जनशक्ति व्यवस्थापन र योजना
- ४.२ सार्वजनिक वित्त तथा लेखा
  - ४.२.१ बजेटको परिभाषा र किसिम, नेपाल सरकारको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणाली
  - ४.२.२ आर्थिक कार्यविधि र सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

- ४.२.३ लेखा प्रणालीका सिद्धान्त र नेपाल सरकारको लेखा प्रणालीको संक्षिप्त परिचय, लेखा मानदण्ड
- ४.२.४ सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
- ४.२.५ सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्त्व
- ४.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाह
  - ४.३.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाह: अर्थ र महत्त्व
  - ४.३.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरू
  - ४.३.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहका प्रभावकारिता
  - ४.३.४ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकका भूमिका र सेवाग्राहीका अधिकार तथा दायित्व
- ४.४ कार्यालय व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली
  - ४.४.१ कार्यालय व्यवस्थापन: अवधारणा, महत्त्व र कार्यविधि
  - ४.४.२ कार्यालयमा सञ्चारका महत्त्व, प्रकार, माध्यम ।
  - ४.४.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को आवश्यकता र महत्त्व ।
  - ४.४.४ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा अभिलेख, तथ्याङ्क र सूचनाको महत्त्व तथा उपयोगिता

समाप्त

द्वितीय पत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाइमा विभाजन गरिएका छन्, ४ वटा खण्ड/एकाइको लागि ४ वटा उत्तरपुस्तिकाहरू दिइनेछ र परीक्षार्थीहरूले प्रत्येक खण्ड/एकाइका प्रश्नहरूका उत्तर सोही खण्ड/एकाइको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ । यसपत्रको पाठ्यक्रमका खण्ड/एकाइहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको सङ्ख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछ:

द्वितीय पत्रको खण्ड	A	B	C	D	जम्मा प्रश्न सङ्ख्या
अङ्कभार	२५	२५	२५	२५	
छोटो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	४
लामा उत्तर प्रश्न	२	२	२	२	८
जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	३	३	३	३	१२

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

Paper-II: Governance System and Contemporary Issues)

Part (A) - 25 Marks

1. Public administration and Management

- 1.1 Concepts, objectives, scope and limitation of Public Administration
- 1.2 Modern concept of public administration / management
- 1.3 Organization and its major aspects
  - 1.3.1 Introduction, types and framework of organization
  - 1.3.2 Basis of organization formation
  - 1.3.3 Principle of organization and major aspects - unity of command, span of control, hierarchy, organizational behavior, group dynamics and team work
- 1.4 Direction, control, hierarchy, decision making process, leadership, coordination, delegation and devolution, supervision, monitoring and evaluation in public management.
- 1.5 Some major aspects of administration/management
  - 1.5.1 Conflict management – meaning of conflict, sources/causes and nature
  - 1.5.2 Stress management, time management, disaster management, crisis management and change management
  - 1.5.3 Role of public servant as an actor/agent of nation building and social change
- 1.6 Bureaucracy: concept, fundamental nature, types, merits and demerits
- 1.7 Various aspects of staff management: recruitment, selection, appointment, placement, promotion, salary and benefits, motivation, career development, performance appraisal and retirement.
- 1.8 Public policy - formulation, implementation, monitoring and evaluation
- 1.9 Evaluation of public services by the citizens: Public Hearing, Social Audit, Public Audit and Third Party Evaluation
- 1.10 Use of computer, internet, social network, information and communication technology in public service delivery,

Part (B) - 25 Marks

2. Governance and Law

- 2.1 Introduction of governance and the principle of its operation
- 2.2 Evolution of Constitutional development of Nepal and present constitution of Nepal
- 2.3 Federalism, decentralization, delegation, devolution, republic and secularism
- 2.4 Federal, Provincial & local government: structure and organization
- 2.5 Concept and fundamental elements of good governance, and role of public administration in context of good governance
- 2.6 Civic education and its importance, responsibilities and duties of citizens including civil society
- 2.7 Meaning and importance of law and sources of law
- 2.8 Concept and importance of rule of law, democratic values and norms
- 2.9 Social justice, inclusion, proportional representation, reservation and positive discrimination

Part (C) - 25 Marks

3. Economic Aspect and Contemporary Issues

- 3.1 Aspects of economic development: agriculture, industry, trade, tourism, foreign employment and human resource
- 3.2 Pillars of economic development: public sector, private sector and cooperative sector

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

- 3.3 Plan formulation process
- 3.4 Efforts of planned development in Nepal
  - 3.4.1 Historical background, long-term, mid-term and annual plans in Nepal
  - 3.4.2 Current periodic plan – goals/objectives, priorities, policies, strategies, resource mobilization and its distribution and progress
- 3.5 Some dimensions of development
  - 3.5.1 Economic growth and economic development
  - 3.5.2 Social change and social development
  - 3.5.3 Globalization and localization of development, local resources mobilization and their management
  - 3.5.4 Importance of people participation in development
- 3.6 Contemporary issues: poverty, unemployment, public health, food security, social security, energy crisis and sustainable development

Part (D) - 25 Marks

4. Civil Service and Miscellaneous

- 4.1 Civil Service and Human Resource Management
  - 4.1.1 Concept of civil service
  - 4.1.2 Provisions related to the formation, recruitment methods and procedures, service facilities, discipline, code of conduct, punishment and career development of the civil service of Nepal.
  - 4.1.3 Human Resource management and planning
- 4.2 Public finance and Accounting
  - 4.2.1 Definitions and types of budget, budget formulation, implementation, monitoring and evaluation system of the Government of Nepal
  - 4.2.2 Legal provisions and procedures related to public expenditure and public procurement
  - 4.2.3 Principles of accounting & brief introduction of Government accounting system of Nepal, accounting standards.
  - 4.2.4 Financial procedures of government of Nepal
  - 4.2.5 Importance of financial administration in public administration
- 4.3 Public Service delivery
  - 4.3.1 Public Service delivery: meaning and importance
  - 4.3.2 Methods/ mediums of public service delivery
  - 4.3.3 Effectiveness of public service delivery
  - 4.3.4 Role of service providers in public service delivery and rights and responsibilities of service recipients
- 4.4 Office Management and Information System
  - 4.4.1 Office management: Concept, importance and procedures
  - 4.4.2 Importance, type and medium of communication in office
  - 4.4.3 Needs and importance of Management Information System (MIS)
  - 4.4.4 Importance and utility of records, statistics and information in public management

----The End----

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

तृतीय पत्र: लैङ्गिकता र विकास (Gender and Development)

तृतीय पत्रको पाठ्यक्रमलाई ४ वटा खण्ड/एकाइमा विभाजन गरिएका छन् ४ वटा खण्ड/एकाइको लागि ४ वटा उत्तरपुस्तिकाहरू दिइनेछ र परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्ड/एकाइका प्रश्नहरूका उत्तर सोही खण्ड/एकाइको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नु पर्नेछ।

खण्ड (क) — अङ्क २५

१. लैङ्गिक अवधारणा (Gender Concepts)
  - १.१ लिंग र लैङ्गिकता (Sex and Gender)
  - १.२ स्त्रीत्व र पुरुषत्व (Femininity and Masculinity)
  - १.३ लैङ्गिक सामाजिकरण (Gender socialization)
  - १.४ पितृसत्ता र नारीवाद (Patriarchy and Feminism)
  - १.५ लैङ्गिक भूमिका र शक्ति सम्बन्ध (Gender roles and power relationship)
  - १.६ व्यावहारिक तथा रणनीतिक आवश्यकता (Practical and strategic needs)
  - १.७ लैङ्गिक समानता तथा समता (Gender Equality and Equity)
  - १.८ संसाधन तथा अवसरमाथिको पहुँच र नियन्त्रण (Access to and control over resources and opportunities)
२. महिला अधिकार (Women's Rights)
  - २.१ लैङ्गिक विभेद (Gender Discrimination)
  - २.२ नेपालमा महिला आन्दोलन (Women's movement in Nepal)
  - २.३ महिलाका अधिकार (Women's Rights)
  - २.४ नेपालका वर्तमान संविधानमा महिलाका मौलिक हकहरू (Fundamental Rights of Women as specified in the existing Constitution of Nepal)

खण्ड (ख) — अङ्क २५

३. महिला सशक्तिकरण (Women's Empowerment)
  - ३.१ नेपाली महिलाका स्थिति— जनसाङ्ख्यिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक (Status of Nepalese Women – Demographic, Social, Economic, Political)
  - ३.२ महिलाको बहुआयामिक भूमिका (Multiple roles of women)
    - ३.२.१ प्रजनन भूमिका (Reproductive role)
    - ३.२.२ उत्पादक भूमिका (Productive role)
    - ३.२.३ सामुदायिक भूमिका (Community role)
    - ३.२.४ प्रतिनिधिमूलक भूमिका (Constituency role)
  - ३.३ महिलाको कार्यबोझ (Women's workload)
  - ३.४ गरिबीको दुष्चक्रमा महिला (Women in vicious circle of poverty)
  - ३.५ महिला सशक्तिकरणका आयामहरू—सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक (Dimensions of women's empowerment – Social, Economic, Political)
  - ३.६ सामाजिक परिचालन, सहभागिता र सञ्जालीकरण (Social mobilization, Participation and Networking)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

३.७ समूह गतिशीलता (Group dynamics)

३.८ महिलाका लागि लक्ष्यित कार्यक्रम (Targeted programmes for women)

४. लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा (Gender-based violence)

४.१ लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा: कारण र परिणाम ९न्भलमभच(Gender-based violence: causes and consequences)

४.२ प्रथा, परम्पराका नाममा हुने हिंसा (Violence based on social traditions and practices)

४.३ घरेलु हिंसा (Domestic violence)

४.४ मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार र नियन्त्रण (Human trafficking and its control)

४.५ महिला हिंसाविरुद्ध पुरुषको संलग्नता (Men's engaging in addressing violence against women)

खण्ड (ग)— अङ्क २५

५. विकासमा लैङ्गिक दृष्टिकोण (Gender Approaches to Development)

५.१ कल्याणकारी सोच (Welfare approach)

५.२ विकासमा महिला (Women in Development-WID)

५.३ महिला र विकास (Women and Development-WAD)

५.४ लैङ्गिकता र विकास (Gender and Development- GAD)

५.५ अधिकारवादी अवधारणा (Rights-based approach)

६. लैङ्गिक समानता मापक सूचकाङ्कहरू (Gender Equity Measure Indices)

६.१ लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क (Gender Development Index – GDI)

६.२ लैङ्गिक सशक्तिकरण मापक (Gender Empowerment Measure – GEM)

६.३ मानव गरिबी सूचकाङ्क (Human Poverty Index – HPI)

७. लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण: प्रतिबद्धता र प्रयासहरू (Gender Equality and Women's Empowerment: commitment & efforts)

७.१ अन्तराष्ट्रिय महिला सम्मेलनहरू (International Women Conferences)

७.२ महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्न महासन्धि, १९७९ र सोको इच्छाधीन आलेख, १९९९ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), 1979 and its optional protocol, 1999)

७.३ बेइजिङ्ग कार्यमञ्च, १९९५ (Beijing Platform for Action, 1995)

७.४ सहस्राब्दी विकास लक्ष्यहरू (Millennium Development Goals)

७.५ संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदका प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० (United Nations Security Council Resolutions 1325 and 1820)

७.६ राष्ट्रिय कार्ययोजना (National Plans of Action)

७.६.१ महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्न महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०६० (National Plan of Action on Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, 2004)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

- ७.६.२ लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०६१ (National Plan of Action on Gender Equality and Women's Empowerment, 2004)
- ७.६.३ संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०६७ (National Plan of Action on Implementing United Nations Security Council Resolutions 1325 and 1820, 2011)
- ७.७ लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तीकरणका लागि संस्थागत संयन्त्र (Institutional Mechanisms for Gender Equality and Women's Empowerment)
  - ७.७.१ व्यवस्थापिका—संसदका महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण समिति (Women, Children and Social Welfare Committee of Legislative-Parliament)
  - ७.७.२ महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू (Ministry of Women, Children and Social Welfare, and Its Agencies)
  - ७.७.३ राष्ट्रिय महिला आयोग (National Women's Commission)

खण्ड (घ) — अङ्क २५

८. लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण (Gender Mainstreaming)
  - ८.१ सैद्धान्तिक पक्ष (Theoretical aspects)
  - ८.२ लैङ्गिक खण्डीकृत तथ्याङ्क (Gender-disaggregated data)
  - ८.३ लैङ्गिक विश्लेषण तथा परीक्षण (Gender analysis and audit)
  - ८.४ लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट र नेपालमा यसका अभ्यास (Gender-responsive budget and its practice in Nepal)
  - ८.५ आवधिक योजनामा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण नीति (Gender mainstreaming policy in periodic plans)
  - ८.६ नेपालमा लैङ्गिक समानताका लागि गरिएका विशेष व्यवस्था (Specific provisions for gender equality in Nepal): सकारात्मक विभेद (Positive discrimination), आरक्षण (Reservation), सकारात्मक कार्य (Affirmative action) र अन्य विशेष व्यवस्था (Other special provisions)
९. सामाजिक सुरक्षा तथा सामाजिक समावेशीकरण (Social Security and Social Inclusion)
  - ९.१ ज्येष्ठ नागरिक, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार र सामाजिक सुरक्षा (Rights and social security of senior citizens, children and persons with disabilities)
  - ९.२ सामाजिक समावेशीकरण (Social inclusion)
  - ९.३ सामाजिक समावेशीकरणमा लैङ्गिक सरोकारका पक्षहरू (Gender concerns in social inclusion)

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना
यसपत्रको पाठ्यक्रमका खण्ड/एकाइहरूबाट सोधिने प्रश्नहरूको सङ्ख्या यथासम्भव निम्नानुसार हुनेछः

द्वितीय पत्रको खण्ड	क	ख	ग	घ	जम्मा प्रश्न सङ्ख्या
अङ्कभार	२५	२५	२५	२५	
छोटो उत्तर प्रश्न	१	१	१	१	४
लामा उत्तर प्रश्न	२	२	२	२	८
जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	३	३	३	३	१२

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

विषय:-कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)

Contents

1. Windows basic

- Introduction to Graphical User Interface
- Starting and shutting down Windows
- Basic Windows elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of files and folders
- Searching files and folders

2. Word processing

- Creating, saving and opening documents
- Typing in Devanagari and English
- Text formatting (font, size, color, underline, italic, bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
- Inserting header, footer, page number
- Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	प्रश्न सङ्ख्या X अङ्क	समय
कम्प्युटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	(Practical)	Devanagari Typing	१ प्रश्न X २.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	१ प्रश्न X २.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Word processing	१ प्रश्न X ५ अङ्क	५ मिनेट

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश

प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

अंग्रेजी वा देवनागरी **Typing Skill Test** का लागि निर्देशन:-

1. देवनागरी Typing Skill Test का लागि १५० शब्दहरूका एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउन अंक
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
५ वा सा भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
७.५ वा सा भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१० वा सा भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१२.५ वा सा भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१५ वा सा भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
१७.५ वा सा भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२० वा सा भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
२५ वा सा भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

2. English Typing Skill Test का लागि २०० शब्दहरूका एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अंक प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउन अंक
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अंक
६ वा सा भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अंक
९ वा सा भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अंक
१२ वा सा भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अंक
१५ वा सा भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अंक
१८ वा सा भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अंक
२१ वा सा भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अंक
२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अंक
२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अंक
३० वा सा भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अंक

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएका Text लाइ आधार मानी टाइप गरेका Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ । दिइएका अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेका पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन । तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट(Correct words/minute) निकालिनेछ ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रशासन सेवा, विविध समूह, अधिकृतस्तर सातौं तहको महिला विकास अधिकृत पदको अन्तर तह तथा खुला
प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम एवम् परीक्षा प्रणाली योजना

प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र लिइने कम्प्युटर प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण
(Computer Technology Practical Skill Test)

यस प्रयोजनका लागि गरिने कम्प्युटर प्रविधिको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण (Computer Technology Skill Test) को पूर्णाङ्क १० र समय २० मिनेट अवधिको हुनेछ जसमा कम्प्युटरको सीप, सूचना प्रविधिसम्बन्धी आधारभूत कुराहरूको सामान्य सीप तथा अङ्ग्रेजी र नेपाली टाइपिङको प्रयोगात्मक सीप परीक्षण हुनेछ।

यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनका लागि देहाय अनुसारका ३ जना भन्दा बढीको समिति रहनेछः

आयोगका सदस्य — अध्यक्ष

आयोगका सदस्य — सदस्य

दक्ष/विज्ञ (२ जना) — सदस्य

प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र
लिइने सामूहिक परीक्षण (Group Test) का लागि

सामूहिक छलफल (Group Discussion)

यस प्रयोजनका लागि गरिने परीक्षणको पूर्णाङ्क २० र समय ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहीन सामूहिक छलफल (Leaderless Group Discussion) का रूपमा अवलम्बन गरिने छ । दिइएका प्रश्न वा Topic का विषयमा पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहबीच छलफल गरी प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual Presentation) गर्नु पर्नेछ । यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनका लागि देहाय अनुसारको समिति रहनेछः

आयोगका सदस्य — अध्यक्ष

आयोगका सदस्य — सदस्य

मनोविज्ञ — सदस्य

दक्ष/विज्ञ (१ जना) — सदस्य

सामूहिक छलफलमा दिइने नमूना प्रश्न वा Topic:

उदाहरणका लागि — ऊर्जा सङ्कट, गरिबी निवारण, स्वास्थ्य बीमा, खाद्य सुरक्षा, प्रतिभा पलायन जस्ता Topics मध्ये कुनै एक Topic मात्र दिइनेछ।